

Novinky ze světa udržitelnosti

Zkracování potravinářských řetězců

Ve střední Evropě roste zájem zákazníků o specifické zemědělské produkty a potraviny. Díky tomu se rozvíjejí krátké potravinové řetězce, tedy přímější propojení mezi farmáři a spotřebiteli. Tyto modely ale v Česku, Polsku, Maďarsku a na Slovensku získávají odlišnou podobu než v západní Evropě, a to kvůli jinému historickému vývoji.

„Zkrácení řetězce není cílem, ale prostředkem,“ vysvětluje Ivo Zdráhal z Ústavu regionální a podnikové ekonomiky FRRMS MENDELU. Krátké řetězce podle něj obohacují trh o pestřejší sortiment, podporují ekonomiku venkova a mohou snížit závislost farem na dotacích.

Pro farmáře je klíčové skloubit potřeby zákazníků s vlastní nabídkou a zvolit správnou formu spolupráce. Zkracování řetězců však vyžaduje nejen technologické, ale i obchodní znalosti a je spojeno s vyšší časovou náročností a náklady.

Na projektu Food Chain spolupracují i partneři z Bosny a Hercegoviny a Gruzie, kde mají podobnou historickou zkušenost jako státy střední Evropy.

Interní grantová soutěž GA GJM

V rámci interní grantové soutěže Grantové agentury Gregora Johanna Mendela Mendelovy univerzity v Brně zvítězil tento **udržitelný návrh projektu**:

Kategorie A – Mezioborové interní výzkumné projekty

Ing. Tomáš Do, Ph.D. (AF) - Cesta k udržitelné biorecyklaci: využití umělé inteligence a omických metod ke studiu degradace plastů superčervy Zophobas Morio

Jak si Česko vede v plnění Cílů udržitelného rozvoje

Jak si jako stát vedeme v naplňování Cílů udržitelného rozvoje? Na tuto otázku odpovídá už třetí národní dobrovolný přezkum Agendy 2030, který připravilo Ministerstvo životního prostředí spolu s dalšími resorty, úřady a partnery. Zpráva vychází z aktuální strategie Česká republika 2030 a nabízí nejen data, ale i sebekritický pohled.

Výsledky ukazují, že žádný z cílů se výrazně nezhoršil. Deset z nich vykazuje pokrok, šest stagnuje. Za problematictější oblasti se nově považuje důstojná práce a ekonomický růst, průmysl a inovace, méně nerovností a mír a spravedlnost. Pozitivní zprávou je, že v roce 2023 poprvé klesly emise CO₂ pod hranici 100 milionů tun.

Dokument se věnuje také ochraně práv zranitelných skupin, podpoře sociálního podnikání nebo rozvoji komunitní energetiky. Zmiňuje i zapojení mladých lidí, kteří vidí jako klíčové cíle kvalitní vzdělání, zdravý život, klimatická opatření a silné instituce.

Česko se podle zprávy v udržitelnosti posouvá, i když čelí výzvám (sociální nerovnosti nebo komunikace s veřejností). A právě v tom hrají roli univerzity, města i místní iniciativy.

Biodiverzita jako základní předpoklad environmentální rovnováhy

Biodiverzita je základem přírodních procesů, které nám zajišťují kyslík, vodu, úrodu i stabilní klima, a její úbytek zvyšuje zranitelnost celých ekosystémů.

V Česku žijí tisíce druhů rostlin a živočichů, ale významná část z nich je podle Mezinárodního svazu ochrany přírody ohrožená vyhynutím.

Evropa už přišla o některé druhy, například pratura nebo pištuchu středozevní, a např. liška polární a lední medvěd jsou na hraně přežití.

Klesá i počet opylovačů, což může vést k úbytku rostlin, závislých živočichů a snížení zemědělských výnosů.

Biodiverzitu často bereme jako samozřejmost, ale její ochrana je dnes klíčová pro zdraví přírody i naší budoucnost.

Zemědělství a biodiverzita jsou úzce propojené a Evropa hledá cesty, jak šetrnější hospodaření vrátí do krajiny život a posílí odolnost potravinových systémů.

Digitalizace vodní infrastruktury

Digitalizace vodárenství zlepšuje správu vody od zdroje až po kohoutek. Patří sem chytré vodoměry s dálkovým odečtem, senzory sledující průtok a tlak nebo systémy pro včasné odhalení úniků.

Moderní systémy šetří vodní zdroje i peníze, protože dokážou rychle odhalit poruchy, zpřesnit fakturaci a snížit ztráty vody o několik procentních bodů.

Ve městech i menších obcích umožňuje online monitoring sledovat spotřebu i na odlehlých místech, přesměrovat distribuci vody v době sucha a zabránit ztrátám z neodhalených poruch.

Pro domácnosti znamená digitalizace větší kontrolu nad spotřebou. Chytré aplikace odhalí skryté úniky a motivují k úspornému chování, které podpoří úsporné armatury nebo využívání dešťové vody.

Technologie jsou skvělým nástrojem, ale k udržitelné spotřebě vody potřebujeme i odpovědný přístup každého z nás.

Tip na aplikace: [Kappka](#), [Můj vodoměr](#)

Recyklace už nestačí

V Česku vyhodíme průměrně 27 kg plastových obalů na osobu ročně, z toho se zrecykluje asi 60 %. To je víc než evropský průměr, ale pořád málo. Celosvětově se recykluje jen 9 % plastů a i kdybychom se snažili sebevíc, samotná recyklace problém nevyřeší.

Skutečnou příčinou je neustále rostoucí výroba plastů, která zatěžuje přírodu i klima. Velké firmy přitom už desítky let vědí, že většinu plastů efektivně recyklovat nejde, ale místo omezení výroby raději přesouvají odpovědnost na jednotlivce.

Plasty navíc nejsou jen odpad. Vyrábějí se z ropy, plynu nebo uhlí a jejich životní cyklus znamená další emise skleníkových plynů. Opravdová změna proto začíná u menší spotřeby a chytřejší výroby.

Plasty pronikly do každé části našeho života, od oceánů a půdy až po naše těla. Každou vteřinu se na světě vyrobí tisíce kilogramů plastů a miliony lahví. Ty pak končí v mořích, v tělech zvířat i v potravinách, které jíme.

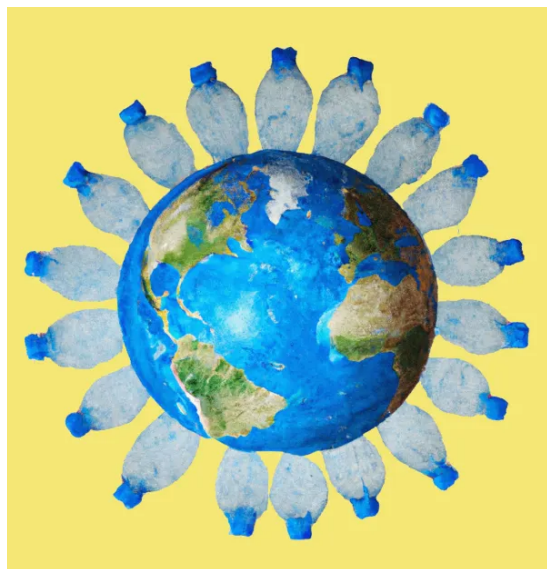
Mikroplasty už vědci našli v lidské krvi, orgánech i mateřském mléce. Látky z plastů, jako jsou bisfenoly nebo ftaláty, mohou narušovat hormony, zvyšovat riziko rakoviny a ohrožovat zdravý vývoj dětí.

Původně oslavovaný materiál budoucnosti se tak stal symbolem ekologické krize. Šanci na změnu ale máme. Svět stojí před rozhodnutím přijmout [Globální plastovou úmluvu](#).

Cílem připravované Globální plastové úmluvy je do roku 2040 skoncovat se znečištěním plasty díky principům cirkulární ekonomiky. Klíčové je vyrábět méně plastů, používat je zodpovědně a co nejvíce je znovu využívat.

Úmluva se zaměřuje i na regulaci nebezpečných chemikálií, které se z plastů mohou uvolňovat při používání, likvidaci i recyklaci. Tyto látky znečišťují vzduch, půdu a vodu a ohrožují zdraví lidí i zvířat.

Zastavení růstu plastové výroby je nezbytné nejen pro ochranu přírody, ale i pro zmírnění dopadů klimatické krize.

EU zjednodušila pravidla pro zelené podnikání

Evropská taxonomie udržitelných činností měla firmám a investorům pomáhat poznat, co opravdu přispívá k ochraně životního prostředí. V praxi se ale ukázala jako příliš složitá a nákladná, zejména pro malé a střední podniky. Evropská komise proto v červenci 2025 představila nový balíček, který má reporting udržitelnosti výrazně zjednodušit.

Hlavní změny zahrnují:

- Povinnost reportovat bude nově platit pouze pro podniky s více než 1 000 zaměstnanci a ročním obratem přesahujícím 450 milionů EUR (cca. 20 % rozsahu původního rámce). Menší podniky mohou vykazovat údaje dobrovolně.
- Zavedena je možnost dobrovolně vykazovat činnosti, které nejsou plně v souladu s taxonomií, ale přesto přispívají k ekologické transformaci (např. přechod na nižší emise, zlepšení energetické účinnosti nebo ekologičtější výroba).
- Zavádí se práh významnosti, který umožní podnikům zaměřit se pouze na ekonomicky podstatné činnosti z hlediska výnosů, investic nebo provozních nákladů.
- Aktivita s podílem menším než 10 % na obratu, kapitálových (CapEx) nebo provozních výdajích (OpEx) lze z reportování zcela vynechat.
- Počet povinných datových bodů se sníží o 64 % u nefinančních podniků a až o 89 % u finančních institucí.
- Dochází ke zjednodušení principu „nezpůsobit významnou újmu“ (Do No Significant Harm, DNSH), například v oblasti chemických požadavků.

Zjednodušení taxonomie má podnikům ulevit od byrokracie a vysokých nákladů. Díky prahu významnosti mohou vynechat činnosti s malým dopadem a soustředit se na to, co je pro jejich byznys i životní prostředí opravdu důležité.

Nová pravidla jsou srozumitelnější díky jasným pokynům a vzorovým tabulkám. Firmy navíc mohou dobrovolně vykazovat i činnosti, které zatím nejsou plně v souladu s taxonomií, ale přesto přispívají k ekologické transformaci.

Odborníci ale varují, že dobrovolné vykazování může ztížit porovnávání výsledků mezi firmami a zvýšit riziko greenwashingu. Úspěch nových pravidel proto bude záviset na tom, zda se podaří udržet jednotná metodika a kontrolní mechanismy.

Špatná budoucnost pro kávu

Klimatické změny ohrožují pěstování kávy, zejména oblíbené odrůdy arabica. Podle prognóz bude vhodných lokalit ubývat a káva tak může zdražit a ztratit na chuti. Pěstitelé by museli přejít na méně kvalitní robustu nebo se vzdát pěstování úplně. To by ohrozilo živobytí 125 milionů lidí po celém světě.

Tým Lenky Ehrenbergerové z Ústavu botaniky, dendrologie a geobiocenologie MENDELU proto zkoumá, zda by řešením mohlo být agrolesnictví, tedy pěstování kávovníků pod stromy. Tento způsob zvyšuje biodiverzitu, chrání půdu a pomáhá vytvářet příznivější mikroklima.

Výzkum probíhal v Peru, Nikaragui, Kambodži, Kostarice a Mexiku a zaměřil se i na chorobu zvanou kávová rez, která výrazně snižuje úrodu a zvyšuje ceny. Zjištění ukázala, že stromy nejsou hlavním důvodem šíření této choroby. Větší vliv má hustota výsadby a stáří rostlin. Odborníci proto doporučují plantáže řidší a častěji obnovované.

Záznam webinářů o AI

Chcete vědět, jak může umělá inteligence pomoci v oblasti ESG? Pusťte si po registraci dvě části webináře. V první se seznámíte se základy AI a ve druhé uvidíte, jak ji využít v ESG.

Akce

21. 8. letní SWAP oblečení

21.-26. 8. Země živitelka

27. 8.-31. 8. Štetl fest

6. 9. E.ON EKO festival

10. 9. Konference Inovace a inspirace ve vzdělávání

10. 9. 13. mezinárodní konference o managementu Circular & Digital: Řízení pro udržitelnou budoucnost

14. 9. Bylinkový festival

18. 9. — 8. 10. Evropský týden udržitelného rozvoje

